

Förstudie entreprenöriellt lärande i skolan

Projektägare: Hammarö kommun

Projektbeskrivning

2009-06-16

Innehåll

1	Bakgrund	4
1.1	Entreprenöriellt lärande	4
1.2	SKOLAarbetsliv	4
1.3	Den företagsamma skolan.....	5
1.4	Nationella och regionala strategier	5
1.4.1	Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning ...	5
1.4.2	Värmland Växer – och känner inga gränser	6
1.5	Utveckling av projekt med stöd från Europeiska socialfonden.....	6
2	Syfte.....	6
3	Mål.....	7
3.1	Kvantitativ mål / indikatorer	7
4	Målgrupp	7
5	Projektorganisation	7
5.1	Projektägare	7
5.2	Projektpartners.....	7
5.2.1	Kommuner i Värmland	7
6	Aktiviteter.....	8
6.1.1	Förankring / informationsspridning	8
6.1.2	Analys	8
6.1.3	Omvärldsbevakning.....	8
6.1.4	Utbildningsinsatser.....	9
6.1.5	Ansökan om EU-stöd	9
6.2	Tid och aktivitetsplan	9
7	Projektets koppling till andra projekt och verksamheter.....	10
7.1	Ung Företagsamhet (UF)	10
7.2	Organisationer med utbildnings- och processtödskompetens	10

8	Förväntat resultat.....	10
9	Spridning av resultat.....	10
10	Uppföljning och utvärdering	11
11	Ekonomi.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
11.1	Kostnader	Fel! Bokmärket är inte definierat.
11.2	Finansiering	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1 Bakgrund

De samhällsförändringar som skett de senaste decennierna ställer nya krav på individer och utbildningssystem. I dagens samhälle med snabba förändringar ställs andra och mer komplexa krav på individen. Oavsett om du startar företag eller arbetar som anställd behöver många egenskaper stimuleras och utvecklas i förskola och skola för att möta ett förändrat samhälle.

I dagens föränderliga arbetsvärld är förmågan till att anpassa sig och själv kunna lära om, något som kommer att bli en nödvändighet. EU har ibland sina åtta nyckelkompetenser identifierat förmågan "lära att lära" som en nödvändighet för att klara av dagens arbetsmarknad. En annan av EU:s prioriterade kompetenser är entreprenörskap och företagande.

1.1 Entreprenöriellt lärande

Entreprenöriellt lärande är en pedagogisk form som stimulerar och utvecklar de kompetenser som brukar känneteckna entreprenörer; som till exempel förmågan att utveckla idéer, ansvarskänsla, drivkraft, motivation, självkännedom, tro på den egna förmågan, initiativförmåga, kreativitet och nyfikenhet.

Entreprenöriellt lärande är ett sätt att organisera undervisningen så att varje barn och elev utgår från sina intressen, drömmar, styrkor och talanger. Lärarnas roll blir att skapa förutsättningar för individuellt lärande utifrån elevernas förutsättningar. Genom att undervisningen stimulerar kompetenser som är väsentliga för den individuella utvecklingen så når elevens inre förmågor såsom motivation, självkänsla, social kompetens, trygghet och mod. Detta skapar bättre förutsättningar för eleverna på dagens och morgondagens arbetsmarknad.

Entreprenöriellt lärande i skolan är högaktuellt och efterfrågan på konkreta verktyg och strategier från pedagoger runt om i Sverige är stor. Pedagoger i förskolan, grundskolan och gymnasium önskar mer kunskap kring de entreprenöriella strukturerna för att kunna integrera pedagogiken i vardagen och i lärande situationer. Det visar inte minst den stora efterfrågan på boken "Så tänds eldsjälar – en introduktion till entreprenöriellt lärande" skriven av Marielle Peterson och Christer Westlund på uppdrag av Nutek.

"Ambitionen är att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningsväsendet." skriver statsråden Maud Olofsson, Jan Björklund och Lars Leijonborg.

Regeringen hoppas att de som är verksamma inom alla nivåer av utbildningsväsendet ska känna sig manade att utveckla undervisningen i entreprenörskap. Behovet har bland annat uppmärksammats i den strategi för entreprenörskap¹ som regeringen presenterat. Staten kan skapa förutsättningar för ett bra företagar- och entreprenörskapsklimat, men än viktigare för att få fram nästa generations företagare är lärarnas engagemang.

1.2 SKOLAarbetsliv²

I januari 2005 startade ett treårigt projektarbete i Värmland initierat av Svenskt Näringsliv, LO, TCO, Myndigheten för skolutveckling, Region Värmland, Karlstads universitet och Länsarbetsnämnden.

¹ Strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet, Regeringskansliet, 2009

² <http://www.skolaarbetsliv.se/>

Projektet – SKOLAarbetsliv – syftade till att öka samarbetet mellan skola och arbetsliv och främja entreprenörskapet på samtliga utbildningsnivåer.

Projektet har bland annat resulterat i tätare samarbete mellan regionala verksamheter och olika projekt, en gemensam idébok för grundskolans samarbete med omvärlden, två virtuella mötesplatser för informations- och erfarenhetsspridning samt ett antal erfarenhetsutbyten mellan kommuner, skolor, organisationer, arbetslag och enskilda lärare på samtliga nivåer.

Det planerade projektet "Entreprenöriellt lärande i skolan i Värmland" kommer att ta tillvara de kanaler och de resultat som projektet SKOLAarbetsliv har resulterat i.

Projektet har bland annat tagit fram en idébok "SKOLAN OCH OMVÄRLDEN" som vänder sig till rektorer och lärare som söker information och inspiration om hur man får kontinuitet i samarbetet mellan grundskolan och lokalt arbetsliv.

1.3 Den företagsamma skolan³

Forum för småföretagsforskning – under namnändring till Entreprenörskapsforum – visar i en ny studie att det pågår intressanta initiativ och arbeten med entreprenörskap i skolorna i Västra Götalandsregionen. Studien har genomförts på uppdrag av Västra Götalandsregionen, under perioden 2006 till 2008.

Resultaten visar att den regionala nivån kan förstärka redan pågående lokala processer att stimulera entreprenörskap i skolan och att kommunövergripande projekt som "Den företagsamma skolan" har betydelse genom att det möjliggör kompetensutveckling och skapande av mötesplatser för inspiration, reflektion och erfarenhetsutbyte. Ett annat resultat är att handlingsplaner för entreprenörskap i skolan arbetats fram i de deltagande kommunerna. Handlingsplanen har haft en funktion som mötesplats för erfarenhetsutbyte och en möjlighet att utveckla en samsyn kring entreprenörskap i skolan. I studien konstateras också att det krävs uthållighet för att implementera entreprenörskap i skolan så att alla lärare och elever omfattas på samtliga nivåer i utbildningssystemet.

1.4 Nationella och regionala strategier

1.4.1 Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning

Sveriges samlade nationella tillväxt är beroende av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Konkurrenskraftiga regioner och individer är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt Sverige.

Utifrån de möjligheter och utmaningar som Sverige och landets regioner står inför har regeringen identifierat följande nationella strategiska prioriteringar för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

- Innovation och förnyelse
- Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud
- Tillgänglighet
- Strategiskt gränsöverskridande samarbete.

³ Den företagsamma skolan, FSF 2009:1

Innovation och förnyelse handlar bland annat om att nyskapande och kreativitet behövs i alla delar av samhället – inom näringslivet, den offentliga sektorn, föreningslivet och skolan. Det entreprenöriella perspektivet hävdar strategin bör få ett ökat genomslag inom fler samhällsområden och sektorer för att entreprenörskapet i Sverige ska stärkas. Det krävs att insatser inom detta område sker som en röd tråd genom hela utbildningssystemet för att bygga en långsiktig grund. Satsningar på kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud ska se till att implementera det livslånga lärandet vilket är av avgörande betydelse för den ekonomiska tillväxten, produktiviteten och sysselsättningen på lång sikt.

1.4.2 Värmland Växer – och känner inga gränser

Det regionala utvecklingsprogrammet i Värmland har som övergripande mål att verka för en hållbar tillväxt med syfte att skapa de bästa förutsättningarna för en god livskvalitet.

För att nå målen ska insatser ske inom fem insatsområden:

- Ledarskap
- Innovativa miljöer
- Kompetensförsörjning
- Tillgänglighet
- Livskvalitet

Fler innovativa entreprenörer kan bland annat nås genom att arbeta aktivt med kunskapen om och inställningen till entreprenörskap redan i tidig ålder. Att pedagoger inom hela skolväsendet har god kunskap om förhållningssätt och grundläggande kompetenser samt strategier kring hur dessa kan stimuleras är en avgörande faktor. För att förstärka det livslånga lärandet och öka interaktionen mellan utbildningssystemet och näringslivet bör insatser som ska stärka kompetensförsörjningen prioriteras.

1.5 Utveckling av projekt med stöd från Europeiska socialfonden

För att möta det behov av kompetensutveckling som finns hos pedagoger i skolan att möta omvärldens krav och skapa bättre förutsättningar för barn och ungdomars entreprenöriella lärande behövs resurser. Europeiska socialfonden stöder projekt som främjar kompetensutveckling och stärker individer och skapar förutsättningar för utveckling i takt med arbetslivets krav. Denna förstudie ska skapa förutsättningar för ett kommande kompetensutvecklingsprojekt med stöd från ESF-rådet.

2 Syfte

Förstudiens syfte är att skapa bättre förutsättningar för implementering av en vidare definition av entreprenörskap/företagsamhet i skolor i kommunerna i Värmland.

3 Mål

Målet med förstudien i Värmland är att:

- bygga nätverk över kommungränserna runt entreprenörskap och entreprenöriellt lärande
- öka samsynen kring definitionen av entreprenörskap i förskola och skola
- kartlägga nuläget vilket ska leda till ökad kunskap om befintligt förhållningssätt och använda verktyg runt entreprenörskap från förskola till gymnasium samt identifiera kompetensutvecklingsbehov

3.1 Kvantitativ mål/indikatorer

400 individer kommer att informeras om entreprenörskap och idéer om ett kompetensutvecklingsprojekt

200 individer kommer att delta i förstudiens utbildningssatsningar

1 kartläggning/analys som grund för ansökan om EU-medel

1 ansökan om kompetensutvecklingsstöd till ESFF-rådet

4 Målgrupp

Målgrupp för förstudien är skolledare och beslutsfattare samt pedagoger i kommunerna i Värmland.

5 Projektorganisation

Bildningsförvaltningens projektgrupp, för entreprenöriellt lärande i skolan, i Hammarö kommun med förvaltningschefen som ordförande kommer att agera styrgrupp i förstudien/projektet.

Projektkoordinator kommer regelbundet att rapportera förstudiens framdrift till styrgruppen. Övriga kommuner kommer att underteckna en avsiktsförklaring som tydliggör vilket mandat styrgrupp och projektkoordinator i Hammarö har för förstudien. Genom en arbetsgrupp av förändringsledare från respektive kommun kommer projektet operativt att ledas och styras mot uppställda mål.

5.1 Projektägare

Hammarö kommun är projektägare för förstudien och kommer att ansvarar för koordinering, dokumentation informationsspridning och upphandlingar. En projektkoordinator, Agneta Finell, kommer att vara den som håller samman förstudiens alla aktiviteter ansvarar för att redovisa resultat till styrgrupp samt Region Värmland som finansär.

5.2 Projektpartners

5.2.1 Kommuner i Värmland

Ytterligare elva kommuner i Värmland kommer att medverka som projektpartners. Varje kommun ansvarar för att det utses förändringsledare och att förstudien och det kommande projektet förankras och resultat sprids till olika enheter inom den egna kommunen. Inom ramen för förstudien är det väsentligt att både beslutsfattare och pedagoger på olika sätt involveras så att kartläggningen

inför en ansökan om kompetensutvecklingsmedel inkluderar olika beslutsnivåer hos respektive kommun. Kommunerna bidrar med egen tid som en insats för genomförande av förstudien.

6 Aktiviteter

För att nå målet om ett genomförandeprojekt delfinansierat av ESF-rådet kommer det krävas att Hammarö kommun som projektägare tar ansvar för att koordinera, strukturera och fånga upp förväntningar från kommunerna i Värmland. Förstudien kommer att arbeta med fem delområden; förankring, analys, omvärldsbevakning, utbildningsinsatser samt ansökan om EU-medel.

6.1.1 Förankring / informationsspridning

Första delen i förstudien handlar om att förankra arbetet med en gemensam satsning på entreprenöriellt lärande i Värmland. Förankringsarbete ska ske både hos regionala aktörer och kommuner och ska leda till en gemensam uppfattning om behov och framtida satsningar.

Flertalet kommuner har redan inledningsvis visat ett intresse att delta i ett framtida projekt men det krävs förankring i olika led inom respektive kommun för att nå framgång. Den vidare definitionen av entreprenörskap / företagsamhet måste vara förankrad i alla led innan genomförandeprojektet startar. Associationen mellan entreprenörskap och företagande kan annars leda till motstånd när det ska introduceras i skolans tidigare år.

I förstudien kommer förändringsledare att utses i varje kommun. De kommer att vara nyckelpersoner för förankring och informationsspridning om förstudien i den egna kommunen.

6.1.2 Analys

I samtliga kommuner i Värmland pågår redan en del arbeten kring entreprenörskap i skolan. De arbeten som pågår eller har genomförts sker oftast inom ramen för projektverksamhet med externa resurser. Om entreprenörskap i förskola och skola istället avser en pedagogik och förhållningssätt kommer det att bli en integrerad del av verksamheten.

För att gå vidare med rätt former av verktyg och kompetensutvecklingsinsatser i ett genomförandeprojekt behöver en analys göras av nuläget hos de kommuner som deltar i förstudien. Att leda skolutveckling kräver att man utgår från nuläge, den rådande skolkulturen och olika förutsättningar i kommuner och arbetslag. Analysen som genomförs i förstudien är också en förutsättning för ansökan om EU-stöd till kompetensutvecklingsinsatser i ett genomförandeprojekt.

Analysarbetet kommer att genomföras i respektive kommun med stöd av projektkoordinator, förändringsledare och externt processtöd. Förändringsledaren kommer med hjälp av stöd och verktyg utifrån arbeta med arbetslag i den egna kommunen för att få fram bra underlag till en analys.

6.1.3 Omvärldsbevakning

Det finns många intressanta exempel på entreprenöriellt lärande i Sverige och Europa. För att bygga mer kompetens i Värmland kommer förstudien att hämta erfarenheter från andra regioner. Omvärldsbevakningen kommer att ske genom kontakter, medverkan på seminarier samt inläsning av intressant material inom området.

6.1.4 Utbildningsinsatser

Två utbildningsdagar kommer att genomföras under förstudien för att öka kunskapen, skapa intresse och motivation för projektet och entreprenöriellt lärande hos pedagoger rektorer och förändringsledare från medverkande skolor. Den första utbildningsdagen kommer att riktas till rektorer, förändringsledare och andra nyckelpersoner medan en andra utbildningsdag kommer att ha bredare medverkan av pedagoger från arbetslag i de deltagande kommunerna. Även andra utbildningsinsatser kan bli aktuellt för att sprida kunskapen om den omvärldsbevakning som sker inom ramen för förstudien.

6.1.5 Ansökan om EU-stöd

Utifrån förstudiens omvärldsbevakning, analyser och förankringsarbete ska en ansökan om stöd från Europeiska socialfonden för ett treårigt kompetensutvecklingsprojekt för pedagoger i Värmland formuleras. Framtagande av en plan för genomförande ska ske i en gemensam process där projektpartners medverkar.

6.2 Tid och aktivitetsplan

Aktivitet	Datum, start	Datum, slut	1 ⁴	2	3	4	1
Förankring av förstudie och projekt hos Regionala aktörer, skollidare i Värmland samt Hammarö kommun som projektägare	2009-02-01	2009-06-30	■	■			
Upphandling och marknadsundersökning av processtöd för förstudie och projekt	2009-04-01	2009-05-30		■			
Omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning om entreprenörskapsfrågor	2009-02-01	2009-12-31	■	■	■	■	
Förankring av kompetensutvecklingsprojekt och definition av partnerskap för projektgenomförande	2009-09-01	2009-12-31			■	■	
Utbildningsdagar rektorer och förändringsledare	2009-10-01	2010-02-01				■	■
Analys av nuläge hos kommunerna i Värmland	2009-09-01	2009-12-31			■	■	
Ansökan om medel hos ESF-rådet för kompetensutvecklingsprojekt	2009-10-01	2009-12-31				■	
Upphandling processtöd för genomförandeprojekt	2009-10-01	2010-02-28				■	■
Uppstart för genomförande av kompetensutvecklingsprojekt	2010-01-01	2010-03-15					■
Slutrapport och slutredovisning	2010-03-01	2010-03-31					■
Projektets start och slutdatum	2009-02-01	2010-03-31					

⁴ Aktivitetsplanen uppdelad i kvartal

7 Projektets koppling till andra projekt och verksamheter

7.1 Ung Företagsamhet (UF)

UF:s verksamhet ger ungdomar möjlighet att praktiskt öva sig i företagande samtidigt som de skaffar sig nyttiga erfarenheter inför sitt kommande arbetsliv, oavsett om de väljer att bli företagare eller ej. Genom Ung Företagsamhets utbildningar får ungdomar i gymnasiet möjlighet att träna och utveckla sin kreativitet, företagsamhet och sitt entreprenörskap. Ung Företagsamhet är organiserat utifrån ett riksförbund och 24 regionala föreningar och är representerat i Sveriges samtliga län.

UF i Värmland planerat att utöka sin verksamhet för att möta elever från första årskurs i skolan. Detta arbete kommer att kräva nya metoder och verktyg som inte bara handlar om företagande utan om entreprenörskap och förhållningssätt på ett mer generellt plan. Det finns många anknäppningar mellan UF:s projekt och entreprenöriellt lärande i skolan varför beslut fattats om ett nära samarbete i planering och genomförande för att optimalt nyttja de resurser som finns tillgängliga i projekten gemensamt.

7.2 Organisationer med utbildnings- och processtödskompetens

Under förstudien kommer process och utbildningsstöd för ett genomförandeprojekt att upphandlas. Kontakter har etablerats med olika former av utbildningsanordnare och kommer att breddas till fler för att samla information om vilka kompetenser som finns tillgängliga för genomförande av ett kompetensutvecklingsprojekt. Bland annat har kontakter etablerats med Me University⁵ som har stor erfarenhet av att arbeta med entreprenöriellt lärande inom utbildningssystemet och med Karlstads Universitet genom Uppdrags AB för att diskutera möjligheterna till utbildningsinsatser av olika karaktär.

8 Förväntat resultat

Förstudien ska resultera i bättre samarbete mellan kommunerna i Värmland om frågor som rör entreprenörskap. Kommunernas kunskaper runt entreprenöriellt lärande och behoven av kompetensutvecklingsinsatser för pedagoger ska tydliggöras. Förstudien ska också skapa motivation och verktyg för fortsatt arbete och fördjupning av kunskaper runt entreprenörskap i skolan hos kommunerna i Värmland.

9 Spridning av resultat

Förstudien/projektet kommer att nå ut med information via Hammarö kommuns hemsida. På så vis kommer förstudien resultat att göras tillgängligt för en bred målgrupp.

Förändringsledarna hos respektive kommun kommer att ha en nyckelroll i spridning av information om förstudien och dess framdrift inom den egna kommunen. Detta gäller såväl till pedagoger som till beslutsfattare. Innan förstudien avslutas ska information om förstudien och entreprenöriellt lärande ges till aktuell nämnd i respektive kommun. Denna information kommer att initieras av förändringsledare i samarbete med projektkoordinator. Information om förstudien kommer även

⁵ <http://www.meuniversity.com/>

löpande att rapporteras i samband med skolchefsträffar i Värmland. Information ska spridas brett till intresserade företag och organisationer både på lokal och på regional nivå. som nav för denna informationsspridning kommer information om förstudien att finnas på Hammarö kommuns hemsida.

10 Uppföljning och utvärdering

Under förstudien genomförande kommer resultat löpande följas upp av arbetsgruppen förändringsledare från olika kommuner samt genom rapportering till förstudien styrgrupp. Dokumentation och regelbunden uppföljning skapar möjligheter att finjustera insatser för bästa resultat så att förstudien mål kan nås.

En djupare studie/uppföljning kommer även att ske inom ramen för förstudien om hur den bidragit till ytterligare samarbete mellan kommuner runt entreprenörskap. Denna uppföljning kommer att genomföras med lämpliga verktyg i slutet av förstudien. Uppföljningens resultat kommer att läggas till förstudien slutrapport för att visa på vad förstudien lett till både hos enskilda kommuner och samlat i Värmland.